

Eläkeläisköyhyyksymyksiä pidetään esillä pohjoismaisessa yhteistyössä jatkossakin, sillä NSK:n syyskokous päätti teeman kuuluvan pohjoismaisen yhteistyön kärjeksi Euroopan tasolla. Kuvassa seminaariosallistujat eri puolilta Pohjoismaita.

Eläkeläisköyhyys Pohjoismaissa

Hallitusten pitää reagoida!

NSK:n (Nordiska samarbetskommitté) syyskokous ja seminaari pidettiin 8.–9.11. Bergenissä, Norjassa. Seminaari oli ensimmäinen teemasta pohjoismainen eläkeläisköyhyys. Myös EKL:n edustajat olivat mukana.

Pohjoismaiden ikäihmiset ovat olleet rakentamassa pohjoismaista hyvinvointivaltiomallia. Olemme jatkuvasti kasvava joukko, joka on edelleen merkittävä resurssi yhteiskunnissamme.

Meidän ikäihmisten tulisi tulla toimeen eläkkeellämme. Pohjoismaiset eläkejärjestelmät ovat hyvinkin erilaisia, mutta yhteistä niille on, että pohjoismaisen hyvinvointijärjestelmän mukaisesti järjestelmän pitäisi taata itse kullekin perustoimeentulo. Työeläke on olennaisen tärkeä osa eläkkeensaajan toimeentuloa.

Me pohjoismaiset eläkeläisjärjestöt tiedämme kuitenkin, että maissamme esiintyy eläkeläisköyhyyttä. Kokemuksemme on, että eläkkeensaajat, jotka ensimmäisinä tippuvat alle EU:n köyhyysrajan ovat enimmäkseen naisia ja vasta maahan muuttaneita. Pieneen eläkkeeseen on monenlaisia syitä, tavallisesti osa-aikatyö ja lyhyt aika työmarkkinoilla.

Mielestämme pohjoismaisten eläkeläisjärjestöjen tulee työssään Pohjoismaiden Neuvostossa ja Pohjoismaiden Ministerineuvostossa nostaa esiin pohjoismainen eläkeläisköyhyys. On työskenneltävä pitkällä aikavälillä eläkkeensaajien ja palkansaajien välisen taloudellisen kuilun kaventamiseksi, samalla taloutta vahvistaen ja uudistamalla maiden eläkejärjestelmiä niin, että niissä huomioidaan heikoimmassa asemassa olevat eläkkeensaajat.

Uudistusten pitää myös vähentää miesten ja naisten eläkkeiden eroja ja näin lisätä yhdenvertaisuutta ikäihmisten keskuudessa.

Järjestömme edustavat noin miljoona pohjoismaista eläkkeensaajajäsentään. Jaamme mielellämme tietomme eläkeläisköyhyydestä ja haluamme auttaa vaikeimmissa taloudellisissa tilanteissa olevia eläkkeensaajia.

Bergenissä 9.11.2017

Yhteistyöjärjestöön kuuluu seuraavat kahdeksan eläkeläisjärjestöä kuudessa Pohjoismaassa:

Faglige Seniorer – Tanska
Landsfelag Pensjónista – Färsaaret
Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry – Suomi
Landsamband eldri borgara, LEB – Islanti
Eläkeläiset ry – Suomi
SKPF Pensionärerna – Ruotsi
PRO Pensionärernas Riksorganisation – Ruotsi

Osa 7/7

Eläkkeensaajan elämää 100-vuotiaassa Suomessa

Sarjassa käydään läpi eläkkeensaajien aseman kehitystä Suomessa itsenäisyyden alusta nykypäivään. Tässä osassa luomme katsauksen naisiin ja miehiin eläkkeensaajina vuosisadan aikana.

Naisten eläke-euro pysytellyt pienempänä kuin miesten

Naisten ja miesten erot eläkkeensaajina heijastavat heidän asemaansa työmarkkinoilla. Sääty-yhteiskunnasta periytyneet arvot ja lait vaikuttivat itsenäisen Suomen eläkelainsäädäntöön ja kansalaisiin sen ensi vuosikymmenet.

Varsinaisen eläketurvan piiriin kuului varsin pieni osa väestöstä ja vielä vähemmän naisista. Harvinaisen poikkeuksen tässä muodosti jo vuonna 1864 perustettu Apteekkien Eläkekassa, jonka jäsenistä merkittävä osa oli jo 1900-luvun alussa naisia.

Yleisimpänä eläkemuotona aina 1950-luvulle asti säilyi vanhusten omaishoito, mikä toimi lähinnä naisten vastuulla. Maatilan emäntien MYEL-eläkekertymä rajattiin puoleen isännistä vuoteen 1983 asti, mikä osin vaikuttaa yhä naisten keskimäärin pieniin eläkkeisiin.

Naisten ja miesten väliset erot työuran pituuksissa ja ansioissa heijastuvat työeläkkeisiin. Vuonna 2016 vanhuuseläkkeelle siirtyneiden miesten keskimääräinen eläke oli 2 036 euroa, kun taas naisten keskimääräinen eläke oli 1 520 euroa kuukaudessa. Ero eläkkeellä olevien miesten ja naisten välillä on vielä suurempi, yli 600 euroa.

– Sukupuolten väliset työeläke-erot kuitenkin kaventuvat, kertoo Eläketurvakeskuksen tilastopäällikkö **Tiina Palotie-Heino**.

– Eläke määräytyy pitkälti kunkin työuran pituuden ja ansioiden mukaan. Naisten työuran pituus on pidentynyt ja lähestyy vähitellen miesten työuran pituutta. Samaan aikaan kokoaikaisesti työskentelevien naisten keskiansiot suhteessa vastaavien miesten ansioihin ovat kasvaneet, mutta hitaasti, sanoo Palotie-Heino.

– Ero oli viime vuonna edelleen 17 prosenttia sen ollessa kymmenen vuotta aikaisemmin 20 prosenttia. Naisten työurien pidentyminen selittääkin pääosin sukupuolten välisen eläke-euron kaventumisen.

Suomessa on Palotie-Heinon mukaan poikkeuksellisen sukupuolittuneet työmarkkinat. Naiset työskentelevät edelleen naisvaltaisilla aloilla, joiden palkkataso on selvästi alhaisempi kuin miesvaltaisten alojen. Hän toteaa, että naisten koulutustason nousu ei riitä naisten ja miesten välisen palkkaeron kaventamiseen.

Osin sukupuolten väliset ammattierot ovat sadan vuoden aikana jopa jyrkentyneet, vaikka vanhastaan Suomessa naiset ovat tehneet esimerkiksi Keski-Eurooppaan verrattuna enemmän ansiotyötä.

– Niin kauan kuin työmarkkinoiden jakautuminen mies- ja naisvaltaisiin aloihin pysyy, säilyy myös ero eläkkeiden tasossa.

Keskimäärin naiset ovat eläkkeellä 25 ja miehet vajaa 20 vuotta, mikä rahassa laskettuna kaventaa sukupuolten eläke-eroja heidän elinkaarellaan.

Pauliina Shilongo

Lähteet:

Miesten ja naisten eläke-erot suuret – koska ollaan tasoissa?

<http://www.etk.fi/blogit/miesten-ja-naisten-elake-erot-suuret-koska-olla-tasoissa/>

Miesten työeläke keskimäärin 600 euroa korkeampi kuin naisilla

<http://www.etk.fi/tiedote/miesten-tyoelake-keskimaarin-600-euroa-korkeampi-kuin-naisilla/>

Eläkkeet ja eläkeläisten toimeentulo 1995–2015, Eläketurvakeskuksen tutkimuksia 1/2017

Tätä on eläkeläisjärjestötyö vuonna 2017: vanhusneuvostopäivät Virroilla. Kuva: Tarja Pajunen.